

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та
травматології

Навчальний рік 2022-2023

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ЕКСТРЕМАЛЬНА МЕДИЦИНА»

(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибіркового освітній компотнент   вибіркового

Форма здобуття освіти   очна _____
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань   22   «Охорона здоров'я» _____
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 222 «Медицина» _____
(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності) _____

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма)   ВБ 87

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Курс   6

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології

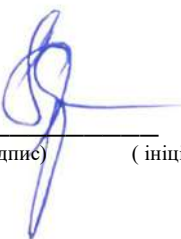
Протокол від
“28”_08__2021 року № 15
Завідувач кафедри

(підпис)

Березка М.І.
(ініціали, прізвище)

Схвалено методичною комісією ХНМУ з проблем професійної підготовки хірургічного профілю _____
(назва)

Протокол від
“30” 08 2021 року № 1
Голова

(підпис)

Сипливий В.О.
(ініціали, прізвище)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Григорук Вікторія Володимирівна доцент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, доцент, к.мед.н.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Березка Микола Іванович – завідувач кафедрою екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, спеціалізація ортопедія і травматологія, медицина невідкладних станів, mi.berezka@knmu.edu.ua 0675750303

Литовченко Віктор Олексійович – професор кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, доктор мед наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, медицина невідкладних станів vo.lytovchenko@knmu.edu.ua 0679135674

Григорук Вікторія Володимирівна – доцент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, доцент, спеціалізація ортопедія і травматологія, медицина невідкладних станів, vv.hryhoruk@knmu.edu.ua, 0997709972

Бітчук Микола Денисович – доцент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, доцент, спеціалізація анестезіологія, медицина невідкладних станів, md.bitchuk@knmu.edu.ua 0673677219

Власенко В'ячеслав Григорович – доцент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, vh.vlasenko@knmu.edu.ua, 0505940926

Остапенко Вікторія Миколаївна – доцент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація анестезіологія vm.ostapenko@knmu.edu.ua 0501877004

Гарячий Євгеній Владиславович – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, медицина невідкладних станів, yv.hariachyi@knmu.edu.ua, 0506288688

Власенко Дмитро Вячеславович – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, спеціалізація ортопедія і травматологія, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, dv.vlasenko@knmu.edu.ua, 0633633332

Лапшин Дмитро Вячеславович – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, dv.lapshyn@knmu.edu.ua 0506815424

Літовченко Андрій Вікторович – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, av.litovchenko@knmu.edu.ua, 0509098141

Рамі Аль Масрі А.Ф. – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, медицина невідкладних станів, am.rami@knmu.edu.ua 0638233917

Гришняєва Олена Володимирівна асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, спеціалізація психіатр, психотерапевт, психолог, медицина невідкладних станів, ov.hrishniaieva@knmu.edu.ua 0501017966

Кучеренко Богдан Юрійович – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, спеціалізація ортопедія і травматологія, b.kucherenko@knmu.edu.ua, 0683931688

Іванов Олексій Миколайович – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія. om.ivanov@knmu.edu.ua 0679048089

Спесивий Ігор Іванович – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, ii.spesyvyi@knmu.edu.ua 0958535311

Контактний телефон **тел. та E-mail кафедри:** тел. +380683931688, kaf.nnipo.nevidkladnoimed+unsubscribe@knmu.edu.ua.

Консультації

Очні консультації: розклад та місце проведення за розкладом кафедри.

Он-лайн консультації: розклад та місце проведення за попередньою домовленістю з викладачем.

Локація заняття проводяться в умовах Комунального некомерційного підприємства Харківської обласної ради «Обласна клінічна лікарня» 7, 8, 9 поверхи за розкладом та на базі стимуляційного центру 4 поверх корпусу УЛК.

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Екстремальна медицина» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Медицина» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), другий (магістерський) рівень, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності «Медицина» (за умови наявності)

Опис навчальної дисципліни (анотація) Екстремальна медицина - це клінічна навчальна дисципліна. Вона вивчає способи лікування постраждалих та потерпілих від надзвичайних ситуацій мирного часу на етапах евакуації. Особливість роботи в екстремальних умовах - одночасне надходження значної кількості пошкоджених та або уражених на етапи медичної евакуації та великий обсяг хірургічної роботи, яку необхідно виконати за короткий час. У цих умовах недостатньо знати, як проводити хірургічне втручання, накладати пов'язки, шини і переливати кров. Головне значення набуває організація роботи. Успіх лікування в значній мірі визначається забезпеченням неперервності і послідовності дій на всіх етапах. Протягом вивчення дисципліни здобувачі освіти повинні оволодіти:

- діагностуванням невідкладних станів: за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі та ін.), в умовах нестачі інформації та обмеженого часу, використовуючи стандартні методики огляду та дані можливого анамнезу, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини поставити діагноз;

- проведенням лікувально-евакуаційних заходів: в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення, організувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення;

- визначенням тактики надання екстреної медичної допомоги: за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем визначити тактику надання екстреної медичної допомоги;

- наданням екстреної медичної допомоги: за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми, надавати екстрену медичну допомогу

Екстремальна медицина вивчається на шостому році навчання та є вибірковою дисципліною.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є питання організації надання медичної допомоги пошкодженим і потерпілим на етапах медичної евакуації, діагностики і лікування ушкоджень різної локалізації та їх ускладнень.

Міждисциплінарні зв'язки: _____

Пререквізити Вивчення екстремальної медицини ґрунтується на вже отриманих студентами знаннях з медичної та біологічної фізики, біологічної та біоорганічної хімії, фізіології, патоморфологічних дисциплін, топографічної анатомії та топографічної хірургії, загальної хірургії й інтегрується з госпітальною хірургією, дитячою хірургією, нейрохірургією, анестезіологією та реаніматологією, травматологією та ортопедією, військово-польовою хірургією та екстреною та невідкладною медичною допомогою.

Постреквізити Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні суміжних дисциплін протягом 6 року навчання підготовки до навчання у закладах вищої освіти на програмах третього освітньо-наукового рівня вищої освіти.

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE
<http://distance.knmu.edu.ua>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є підготовка лікаря широкого профілю, який здатний організувати та надавати медичну допомогу в екстремальних ситуаціях постраждалому/потерпілому на догоспітальному та ранньому госпітальному етапі, оволодіти знаннями з дисципліни та засвоїти і відпрацювати практичні навички та окремі лікарські маніпуляції.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- сформувати комунікативні та морально-деонтологічні навички медичного фахівця і принципи фахової субординації;
  - визначити основні принципи організації і надання медичної допомоги в екстремальних умовах в Україні;
  - оволодіти навичками діагностики невідкладних станів на місці події у складі бригади екстреної медичної допомоги (лідер, учасник) та відділенні екстреної медичної допомоги багатопрофільної лікарні
  - навчитися розпізнавати невідкладні стани у роботі лікаря-стоматолога амбулаторії загальної практики – сімейної медицини, поліклініки, відділення стаціонару;
  - навчитися визначити протокол з медицини невідкладних станів, який найбільше відповідає симптомам постраждалого (пацієнта);
  - надати екстрену медичну допомогу відповідно до визначеного протоколу з медицини невідкладних станів з виконанням адекватних маніпуляцій.
  - опанувати організаційними принципами надання екстреної медичної допомоги і випадку надзвичайних ситуацій мирного часу;

- вивчити послідовність дій бригад екстреної медичної допомоги у випадку масових уражень;

- навчитись проводити медичне сортування постраждалих.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПШ та Стандарті).

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами компетентностей:

інтегральні: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в екстремальних ситуаціях під час вивчення дисципліни, що передбачає вивчення загальних принципів організації допомоги при надзвичайних ситуаціях, клінічних проявів комбінованих і термічних уражень, закритих пошкоджень, ранової інфекції, травматичного шоку, синдрому тривалого роздавлювання, масивних крововтрат, лікувальну тактику на етапах евакуації.

загальні:

ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим

ЗК2 – Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

- зібрати анамнез у потерпілого;
- провести оцінку функції основних життєво-важливих систем організму (серцево-судинна, дихальна, нервова системи);
- визначити об'єм, характер і черговість надання допомоги потерпілим, провести медичне та евакуаційно-транспортне сортування;
- встановити вид і характер кровотечі;
- провести тимчасову зупинку кровотечі;

провести транспортну іммобілізацію.

ЗК3 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК4 – Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

ЗК5 – Здатність приймати обґрунтоване рішення ; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії

ЗК6 – Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою

ЗК7 – Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

ЗК8 – Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків

ЗК9 – Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК10 – Прагнення до збереження навколишнього середовища

спеціальні (фахові, предметні):

ФК1 – Навички опитування

ФК2 – Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів

ФК3 – Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання

ФК5 – Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань

ФК6 – Здатність до діагностування невідкладних станів

ФК7 – Здатність до визначення тактики та володіння навичками надання екстреної медичної допомоги

ФК8 – Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів

ФК9 – Навички виконання медичних маніпуляцій

ФК14 – Здатність до ведення медичної документації

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1 – здобуття особою загальних та спеціальних фундаментальних і професійно-орієнтованих знань, умінь, навичок, компетентностей, необхідних для виконання типових професійних завдань, пов'язаних з її діяльністю в медичній галузі на відповідній посаді

ПРН 2 – знання психофізіологічних особливостей людини, здоров'я людини, підтримки здоров'я, профілактики захворювань, лікування людини, здоров'я населення

Застосування знань та розумінь:

ПРН 3 – здатність застосовувати набуті знання, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря, сфера застосування яких передбачена переліками синдромів та симптомів, захворювань, невідкладних станів, лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій

ПРН 4 – збір інформації про пацієнта

ПРН 6 – встановлення попереднього клінічного діагнозу захворювання

ПРН 10 – діагностування невідкладних станів, визначення тактики надання екстреної медичної допомоги

ПРН 11 – проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів

ПРН 12 – планування профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб

ПРН 13 – проведення лікувально-евакуаційних заходів

ПРН 15 – виконання медичних маніпуляцій

ПРН 16 – оцінювання впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення

ПРН 17 – ведення медичної документації, обробка державної, соціальної та медичної інформації

Формування суджень:

ПРН 18 – здатність здійснювати оцінку стану здоров'я людини та забезпечувати його підтримку з урахуванням впливу навколишнього середовища та інших факторів здоров'я

ПРН 19 – здатність здійснювати оцінку санітарно-гігієнічного стану навколишнього середовища з метою визначення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів

ПРН 20 – здатність застосовувати набуті знання щодо існуючої системи охорони здоров'я для оптимізації власної професійної діяльності та участі у вирішенні практичних завдань галузі

ПРН 21 – сформованість фахівця з належними особистими якостями, який дотримується етичного кодексу лікаря

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Softskills):

- комунікативні вміння;
- ситуаційна обізнаність;
- адаптивність;
- бути дипломатичним і тактовним.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Напрямок підготовки 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва)	к/в	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 228 «Педіатрія» (шифр і назва)	Рік підготовки:	
		6-й	
		Семестр	
		11 чи 12-й	
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 20 самостійної роботи студента - 100	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Другий (магістерський) рівень вищої освіти	Лекції	
		год.	год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		120 год.	год.
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю: залік			

2.1 Опис дисципліни

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
	Всього годин	0	

2.2.2 Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
	Всього годин	0		

2.2.3 Практичні заняття

	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Тема 1 “ Організація надання медичної допомоги постраждалим за умов надзвичайних ситуацій та швидкої медичної допомоги в Україні. Тема 3 Сучасні засоби забезпечення прохідності дихальних шляхів і штучної вентиляції легень (ШВЛ) (1 частина)	5	розповідь-пояснення, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання	Поточний контроль : усне опитування (індивідуальне і фронтальне);
2	Тема 2 Порядок надання невідкладної медичної допомоги постраждалим на догоспітальному етапі. Тема 3 Сучасні засоби забезпечення прохідності дихальних шляхів і штучної вентиляції легень (ШВЛ) (2 частина)	5	процесів і ситуацій, метод проєктів, використання манекенів високого рівня	письмове опитування; тестовий контроль
3	Тема 4 Серцево-легенева реанімація. Тема 5 Невідкладні стани екзогенного характеру. Невідкладна допомога при травматичних ураженнях. (1 частина)	5		
4	Тема 5 Невідкладні стани екзогенного характеру. Невідкладна допомога при травматичних ураженнях (2 частина).	3		
	Залік	2		Підсумковий контроль : залік
	Всього годин	20		

2.2.4. Лабораторні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
	Всього годин	0		

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Тема 1 “ Організація надання медичної допомоги постраждалим за умов надзвичайних ситуацій та швидкої медичної допомоги в Україні.	15	метод проектів, демонстрація, презентація	Поточний контроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему;
2	Тема 2 Порядок надання невідкладної медичної допомоги постраждалим на догоспітальному етапі.	15		реферати; творчі завдання
3	Тема 3 Сучасні засоби забезпечення прохідності дихальних шляхів і штучної вентиляції легень (ШВЛ).	15		
4	Тема 4 Серцево-легенева реанімація.	25		
5	Тема 5 Невідкладні стани екзогенного характеру. Невідкладна допомога при травматичних ураженнях.	30		
	Всього годин	31		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

За результатами засвоєння кожного практичного заняття виставляється оцінка з використанням 4-бальної системи. Вираховується середній бал, який переводиться у бали за шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу(для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

1. Оцінювання засвоєння теоретичного матеріалу, який включає наступне:

Завдання з дисципліни, які охоплюють зміст навчального матеріалу підсумкового заняття відповідно до програми навчальної дисципліни у системі MOODLE та або письмова контрольна робота з 5 питань. Критерій оцінювання – **90%** вірно вирішених завдань; «склав» або «не склав».

3.2. Питання до заліку:

1. Надзвичайні ситуації. Визначення поняття, класифікація за причинами виникнення та рівнями реагування.
2. Медичне сортування. Види та завдання.
3. Сортувальна бригада. Склад та порядок роботи. Сортувальні ознаки.

4. Мета і порядок дій бригад ШМД у осередку масового ураження. Взаємодія з рятувальними службами. Зв'язок з базою.
5. Організація зони медичного сортування, зони надання медичної допомоги (медичного пункту) і зони транспорту (евакуації).
6. Первинне медичне сортування за системою START дорослих і системою Jump START- дітей.
7. Вторинне медичне сортування у медичному пункті (за шкалами ГЛАЗГО, артеріального тиску та частоти дихання).
8. Особливості надання невідкладної допомоги постраждалим при масових ураженнях.
9. Особливості організації надання медичної допомоги постраждалим у осередках хімічного, радіаційного та біологічного ураження.
10. Роль територіальних центрів ЕМДМК у забезпеченні надання медичної допомоги постраждалим при надзвичайних ситуаціях.
11. Роль відділень невідкладної медичної допомоги („Emergency Department“) багатопрофільних лікарень в оптимізації надання медичної допомоги постраждалим при масових ураженнях.
12. Організаційна структура, основні завдання та функції станції, підстанції та відділення швидкої медичної допомоги.
13. Основні завдання, функції, права та відповідальність БШМД.
14. Основні завдання, функції, права та відповідальність лікаря, фельдшера (медичної сестри) станції (відділення) швидкої медичної допомоги.
15. Основні завдання, функції, права та відповідальність старшого чергового медичного працівника та старшого лікаря станції швидкої медичної допомоги.
16. Поняття про відділ госпіталізації, консультативно-інформаційну службу, пункт поповнення виїзних бригад та консультативний телеметричний центр станції швидкої медичної допомоги.
17. Табелі обмундирування працівників станції швидкої медичної допомоги та пункту (відділення) невідкладної медичної допомоги.
18. Оснащення виїзної БШМД.
19. Поняття про пункт (відділення) невідкладної медичної допомоги для дорослого населення, для дитячого населення..
20. Основні завдання, функції, права та відповідальність лікаря виїзної бригади пункту (відділення) невідкладної медичної допомоги для дорослого населення.
21. Основні завдання, функції, права та відповідальність лікаря-педіатра виїзної бригади пункту (відділення) невідкладної медичної допомоги для дитячого населення.
22. Оснащення пункту (відділення) невідкладної медичної допомоги для дорослого та дитячого населення.
23. Оснащення бригади пункту (відділення) невідкладної медичної допомоги для дорослого і для дитячого населення.
24. Мета, етичні, деонтологічні і юридичні аспекти надання невідкладної медичної допомоги на догоспітальному етапі.

25. Огляд місця пригоди, забезпечення особистої безпеки і безпеки постраждалого, наближення до постраждалого.
26. Робота членів реанімаційної бригади в команді.
27. Первинний огляд постраждалого за алгоритмом DRCABDE.
28. Вторинний огляд постраждалого.
29. Зв'язок бригади з основною базою, доповідь про клінічну ситуацію.
30. Довенний доступ, ЕКГ-моніторування, пульсоксиметрія, вимірювання артеріального тиску, глюкометрія, оцінка реакції зіниць постраждалого на світло.
31. Оцінка свідомості хворих і постраждалих за шкалою ГЛАЗГО.
32. Особливості транспортування хворих і постраждалих.
33. Порядок дій виїзної бригади швидкої медичної допомоги на місці події.
34. Патогенез, клініка, діагностика і лікування обструкції дихальних шляхів.
35. Забезпечення прохідності дихальних шляхів постраждалого.
36. Ревізія і очищення ротової порожнини ручним і апаратним способами. Застосування орофарингеальної трубки, вентиляція легень пацієнта через маску з використанням ручного апарата для штучної вентиляції легень (Амбу), подання кисню.
37. Застосування назофарингеальної трубки.
38. Показання і техніка інтубації пацієнта.
39. Застосування альтернативних методів забезпечення прохідності дихальних шляхів за допомогою ларингеальної маски, ларингеальної трубки, комбіт'юба.
40. Прийом Геймліха.
41. Показання і техніка конікопункції.
42. Штучна вентиляція легень за допомогою апаратних методів.
43. Діагностика раптової смерті.
44. Технологія серцево-легеневої реанімації при фібриляції шлуночків, шлуночкової тахікардії, безпульсовій електричній активності, асистолії.
45. Діагностика причин зупинки серця, які можна усунути.
46. Техніка експрес-реєстрації ЕКГ під час реанімації.
47. Техніка дефібриляції.
48. Техніка непрямого масажу серця.
49. Показання і техніка прямого масажу серця.
50. Медикаментозна корекція можливих причин зупинки серця.
51. Післяреанімаційна підтримка.
52. Невідкладна допомога при утопленні.
53. Невідкладна допомога при тепловому ударі.
54. Невідкладна допомога при термічних і хімічних опіках.
55. Невідкладна допомога при опіках дихальних шляхів.
56. Невідкладна допомога при гіпотермії та відмороженні.
57. Невідкладна допомога при електротравмі.
58. Невідкладна допомога при укусах змій.
59. Невідкладна допомога при алергічних реакціях.
60. Невідкладна допомога при анафілактичному шоці.

61. Невідкладна допомога при черепно-мозковій травмі.
62. Діагностика і лікувальна тактика при травмах хребта.
63. Діагностика і лікувальна тактика при травмах грудної клітки і органів грудної порожнини.
64. Діагностика і лікувальна тактика при пневмо- і гемотораксі.
65. Невідкладна допомога при тампонаді серця.
66. Невідкладна допомога при легеневої кровотечі.
67. Діагностика і лікувальна тактика при травмах органів черевної порожнини.
68. Діагностика і лікувальна тактика при пошкодженнях тазу і тазових органів.
69. Діагностика і лікувальна тактика при скелетній травмі.
70. Діагностика і лікувальна тактика при політравмі.
71. Діагностика і лікувальна тактика при синдромі довготривалого стиснення і розчавлення.
72. Невідкладна допомога при зовнішній і внутрішній кровотечах.
73. Діагностика і лікувальна тактика при травматичному шоці.
74. Діагностика і лікувальна тактика при геморагічному шоці.
75. Алгоритм дій бригади швидкої медичної допомоги при дорожньо-транспортній пригоді.

3.3. Контрольні питання

1. Медичне сортування, евакуація постраждалих.
2. Травматичний шок як перший період травматичної хвороби. Ступені тяжкості шоку.
3. Травматична хвороба. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації. Основи інтенсивної інфузійної терапії.
4. Ускладнення травматичної хвороби: респіраторний дістресс-синдром, ДВЗ-синдром, жирова емболія, первинна і вторинна поліорганна недостатність. Тактика лікування.
5. Невідкладна допомога при утопленні.
6. Невідкладна допомога при тепловому ударі.
7. Невідкладна допомога при термічних і хімічних опіках.
8. Невідкладна допомога при опіках дихальних шляхів.
9. Невідкладна допомога при гіпотермії та відмороженні.
10. Невідкладна допомога при електротравмі.
11. Невідкладна допомога при укусах змій.
12. Невідкладна допомога при алергічних реакціях.
13. Невідкладна допомога при анафілактичному шоці.
14. Невідкладна допомога при черепно-мозковій травмі.
15. Діагностика і лікувальна тактика при травмах хребта.
16. Діагностика і лікувальна тактика при травмах грудної клітки і органів грудної порожнини.
17. Діагностика і лікувальна тактика при пневмо- і гемотораксі.
18. Невідкладна допомога при тампонаді серця.
19. Невідкладна допомога при легеневої кровотечі.

20. Діагностика і лікувальна тактика при травмах органів черевної порожнини.
21. Діагностика і лікувальна тактика при пошкодженнях тазу і тазових органів.
22. Діагностика і лікувальна тактика при скелетній травмі.
23. Діагностика і лікувальна тактика при політравмі.
24. Діагностика і лікувальна тактика при синдромі довготривалого стиснення і розчавлення.
25. Невідкладна допомога при зовнішній і внутрішній кровотечах.
26. Діагностика і лікувальна тактика при травматичному шоці.
27. Діагностика і лікувальна тактика при геморагічному шоці.
28. Алгоритм дій бригади швидкої медичної допомоги при дорожньо-транспортній пригоді.

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

1. Медичне сортування. Види та завдання.
2. Сортувальна бригада. Склад та порядок роботи. Сортувальні ознаки.
3. Мета і порядок дій бригад ШМД у осередку масового ураження. Взаємодія з рятувальними службами. Зв'язок з базою.
4. Організація зони медичного сортування, зони надання медичної допомоги (медичного пункту) і зони транспорту (евакуації).
5. Первинне медичне сортування за системою START дорослих і системою Jump START- дітей.
6. Вторинне медичне сортування у медичному пункті (за шкалами ГЛАЗГО, артеріального тиску та частоти дихання).
7. Особливості надання невідкладної допомоги постраждалим при масових ураженнях.
8. Особливості організації надання медичної допомоги постраждалим у осередках хімічного, радіаційного та біологічного ураження.
9. Роль територіальних центрів ЕМДМК у забезпеченні надання медичної допомоги постраждалим при надзвичайних ситуаціях.
10. Роль відділень невідкладної медичної допомоги („Emergency Department“) багатопрофільних лікарень в оптимізації надання медичної допомоги постраждалим при масових ураженнях.
11. Організаційна структура, основні завдання та функції станції, підстанції та відділення швидкої медичної допомоги.
12. Табелі обмундирування працівників станції швидкої медичної допомоги та пункту (відділення) невідкладної медичної допомоги.
13. Оснащення виїзної БШМД.
14. Поняття про пункт (відділення) невідкладної медичної допомоги для дорослого населення, для дитячого населення..
15. Показання і техніка конікопункції.
16. Штучна вентиляція легень за допомогою апаратних методів.

17. Медикаментозна корекція можливих причин зупинки серця.
18. Післяреанімаційна підтримка.
19. Невідкладна допомога при утопленні.
20. Невідкладна допомога при тепловому ударі.
21. Невідкладна допомога при термічних і хімічних опіках.
22. Невідкладна допомога при опіках дихальних шляхів.
23. Невідкладна допомога при гіпотермії та відмороженні.
24. Невідкладна допомога при електротравмі.
25. Невідкладна допомога при укусах змій.
26. Невідкладна допомога при алергічних реакціях.
27. Невідкладна допомога при анафілактичному шоці.
28. Невідкладна допомога при черепно-мозковій травмі.
29. Діагностика і лікувальна тактика при травмах хребта.
30. Діагностика і лікувальна тактика при травмах грудної клітки і органів грудної порожнини.
31. Діагностика і лікувальна тактика при пневмо- і гемотораксі.
32. Невідкладна допомога при тампонаді серця.
33. Невідкладна допомога при легеневій кровотечі.
34. Діагностика і лікувальна тактика при травмах органів черевної порожнини.
35. Діагностика і лікувальна тактика при пошкодженнях тазу і тазових органів.
36. Діагностика і лікувальна тактика при скелетній травмі.
37. Діагностика і лікувальна тактика при політравмі.
38. Діагностика і лікувальна тактика при синдромі довготривалого стиснення і розчавлення.
39. Невідкладна допомога при зовнішній і внутрішній кровотечах.
40. Діагностика і лікувальна тактика при травматичному шоці.
41. Діагностика і лікувальна тактика при геморагічному шоці.
42. Алгоритм дій бригади швидкої медичної допомоги при дорожньо-транспортній пригоді.

3.5. Правила оскарження оцінки

Правила оскарження оцінки: якщо студент не згодний з оцінкою Він чи Вона можуть перескласти дисципліну комісії. Якщо студент не зможе відповісти на запитання комісії, його оцінка може бути знижена.

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щоб успішно пройти відповідний курс необхідно регулярно відвідувати практичні заняття; мати теоретичну підготовку до практичних занять згідно тематики; не спізнюватися і не пропускати заняття; виконувати всі необхідні завдання і працювати кожного заняття; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися до кураторів курсу з різних питань за тематикою занять і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Студенти можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання - строго індивідуально. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом. Не допускаються запізнення студентів на практичні заняття.

Відвідування пацієнтів під час курації в лікарні можливо за умови наявності у студентів відповідної форми одягу, санітарної книжки з відміткою про вакцинацію проти дифтерії, результатів обстеження на напруження імунітету за кором (або відмітка про вакцинацію), або іншими інфекційними захворюваннями згідно поточній епідемічній ситуації.

Студенти з особливими потребами можуть зустрічатися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контакуйте з викладачем.

Заохочується участь студентів у проведенні наукових досліджень та конференціях за даною тематикою. Студент може заробити додаткові бали за участь у написанні тез чи підготуванні реферату та його захисту на занятті (2 бали), активну участь у обговоренні тем (1 бал за тему). Загалом не більше 10 балів за дисципліну.

Усі студенти ХНМУ захищені Положенням про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у Харківському національному медичному університеті, розроблено з метою визначення дієвого механізму врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних із дискримінацією та сексуальними домаганнями. Дане Положення розроблено на підставі таких нормативно-правових актів України: Конституція України; Закону України «Про освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»; Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти; Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Загальна рекомендація № 25 до параграфу 1 статті 4 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Зауваження загального порядку № 16 (2005) «Рівне для чоловіків та жінок право користування економічними, соціальними і культурними правами» (стаття 3 Міжнародного пакту економічних, соціальних і культурних прав; Комітет з економічних, соціальних та культурних прав ООН); Рекомендації щодо виховання в дусі міжнародного взаєморозуміння, співробітництва і миру та виховання в дусі поваги до прав людини і основних свобод (ЮНЕСКО); Концепція Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року. Харківський національний медичний університет забезпечує навчання та роботу, що є вільними від дискримінації, сексуальних домагань, залякувань чи експлуатації. Університет визнає важливість конфіденційності. Всі особи,

відповідальні за здійснення цієї політики (співробітники/-ці деканатів, факультетів, інститутів та Центру гендерної освіти, члени студентського самоврядування та етичного комітету, проректор з науково-педагогічної роботи), дотримуються конфіденційності щодо осіб, які повідомляють або яких звинувачують у дискримінації або сексуальних домаганнях (за виключенням ситуацій, коли законодавство вимагає розголошення інформації та/або коли розкриття обставин Університетом необхідне для захисту безпеки інших).

ХНМУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності, або сімейного стану. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються студентам/-кам або співробітникам/-цям університету, розповсюджуються на всіх без винятку за умов належної кваліфікації. Антидискримінаційна політика та політика протидії сексуальним домаганням ХНМУ підтверджується Кодексом корпоративної етики та Статутом ХНМУ.

Техніка безпеки. Заняття за умов карантину будуть проведені у дистанційному форматі. Відпрацювання практичних навичок проводити за умов дозволу адміністрації університету з дотриманням маскового режиму, соціальної дистанції, наявності рукавичок.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Екстрена та невідкладна медична допомога в запитаннях і відповідях : навчальний посібник / М. І. Швед [та ін.] ; ред. М. І. Швед. - Тернопіль : Укрмедкн., 2018. - 311 с. : табл. - Бібліогр.: с. 306-311. -Шифр ННМБУ: В-9762.
2. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях та медичний захист населення в надзвичайних ситуаціях : Навчальний посібник для підготовки фахівців першого (освітньо-професійного) рівня, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія» (1 курс) (за загальною редакцією Волянського П.Б. та Гринзовського А.М.) / Гринзовський А.М., Волянський П.Б., Калашченко С.І. та ін.]. – Київ : ІДУЦЗ, 2018. – 216 с.
3. Домедична допомога в умовах надзвичайних ситуацій: (Практичний посібник) Волянський П. Б., Гур'єв С. О., Долгий М. Л., Дрозденко Н. В.,

Іскра Н. І., Макаренко А. М., Стрюк М. П., Терент'єва А. В. Х.: Панов А. М., Київ - 2016. – 151 с.

4. Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій: підручник за ред. М.А. Андрейчина. – Тернопіль: ТДМУ, 2015. – 320 с.

5. Наказ директора Військово-медичного департаменту Міністерства оборони України від 24.02.2017 №3 «Про затвердження Тимчасового порядку організації надання невідкладної (екстреної) медичної допомоги у Збройних Силах України».

6. Политравма: хірургія, травматологія, анестезіологія, інтенсивна терапія /Под ред. Ф.С. Глумчера, П.Д. Фомина, Е.Г. Педаченко и др.. – К.: ВСИ “Медицина”, 2012. – 736 с.

7. Медицина катастроф / І.В. Кочін, Г.О. Черняков, П.І. Сидоренко: за ред. І.В. Кочіна. – К.: Здоров'я, 2008. – 724 с.

Допоміжна

Екстрена медична допомога (гострі серцеві стани) /Г.Г. Рошчін, О.М. Пархоменко, В.О. Крилюк та ін: за ред. Г.Г. Рошчіна. – К.: ТОВ “НВП “Інтерсервіс”, 2011. – 159 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20160223_0121.html.
2. http://5ka.at.ua/load/medicina_ta_zdorov_39_ja/persha_domedichna_dopomoga_vumovakh_nadzvichajnikh_situacijakh_pri_opikakh_obmorozhenni_udushenni_referat/37-1-0-20950
3. www.mil-surgery.com/lections.php

8. ІНШЕ

Тема 1 **“Організація надання медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях в Україні».**

Поняття про надзвичайні ситуації мирного часу. Медико-тактична характеристика осередків природних і техногенних надзвичайних ситуацій.

Взаємодія з рятувальними службами. Організація зони медичного сортування, зони надання медичної допомоги (медичного пункту) і зони транспорту (евакуації). Первинне медичне сортування за системою START дорослих і системою Jump START дітей. Особливості організації медичної допомоги у осередках хімічного, радіаційного та біологічного ураження. Поняття про спеціалізовані бригади постійної готовності другої черги, мобільні польові бригади, їх формування і завдання.

Організаційна структура, основні завдання та функції станції, підстанції та відділення швидкої медичної допомоги. Основні завдання, функції, права та відповідальність бригади швидкої медичної допомоги,

лікаря, фельдшера (медичної сестри) станції (відділення) швидкої медичної допомоги, старшого чергового медичного працівника та старшого лікаря станції швидкої медичної допомоги. Поняття про відділ госпіталізації, консультативно-інформаційну службу, пункт поповнення виїзних бригад та консультативний телеметричний центр станції швидкої медичної допомоги. Табелі обмундирування працівників станції швидкої медичної допомоги та пункту (відділення) невідкладної медичної допомоги. Оснащення виїзної бригади швидкої медичної допомоги.

Тема 2 Порядок надання невідкладної медичної допомоги постраждалим на догоспітальному етапі.

Мета, етичні, деонтологічні і юридичні аспекти невідкладної медичної допомоги постраждалим на догоспітальному етапі. Огляд місця надзвичайної ситуації, забезпечення особистої безпеки медичного персоналу та безпеки постраждалого, наближення до постраждалого. Робота членів реанімаційної бригади в команді. Первинний огляд постраждалого (DRABCDE – визначення прохідності дихальних шляхів з іммобілізацією голови та шийного відділу хребта, оцінка дихання, кровообігу, контроль профузної кровотечі, інгаляція кисню). Прийняття рішення щодо необхідності вторинного огляду постраждалого, його швидкого завантаження і транспортування („Load and Go“), місцевого обстеження. Категорії постраждалих, які підлягають вторинному огляду, швидкому завантаженню і транспортуванню та місцевому обстеженню. Вторинний огляд (огляд постраждалого „з голови до п’ят“, збір анамнезу, скарги, алергічні реакції, медикаментозне лікування, перенесені захворювання, останнє вживання їжі, імунізація проти правця, вживання алкоголю, з’ясування обставин, при яких сталося ураження). Зв’язок бригади з основною базою, доповідь про клінічну ситуацію. Довенний доступ, ЕКГ-моніторинг, пульсоксиметрія, вимірювання артеріального тиску, глюкометрія, оцінка реакції зіниць на світло у постраждалого. Оцінка свідомості за шкалою ГЛАЗГО. Особливості транспортування хворих і постраждалих (укладання на щит, м’які носі, носі-крісло, одягання шийного комірця, іммобілізаційного жилету). Обов’язкові дії виїзної бригади швидкої медичної допомоги на місці події.

Тема 3 Сучасні засоби забезпечення прохідності дихальних шляхів і штучної вентиляції легень (ШВЛ).

Патогенез, клініка, діагностика і лікування обструкції дихальних шляхів. Забезпечення прохідності дихальних шляхів шляхом закидання голови назад або висування нижньої щелепи вперед. Ревізія і очищення ротової порожнини ручним і апаратним способами. Застосування орофарингеальної трубки, вентиляція легень постраждалого через маску з використанням ручного апарата для штучної вентиляції легень (Амбу), подання кисню. Застосування назофарингеальної трубки. Показання і техніка інтубації постраждалого. Застосування альтернативних методів забезпечення прохідності дихальних шляхів за допомогою ларингеальної маски,

ларингеальної трубки, комбіт'юба. Прийом Геймліха. Показання і техніка конікопункції. Штучна вентиляція легень за допомогою апаратних методів.

Тема 4 Серцево-легенева реанімація.

Діагностика раптової смерті. Класифікація і оцінка серцевого ритму. Технологія серцево-легеневої реанімації при фібриляції шлуночків, шлуночкової тахікардії, безпульсовій електричній активності, асистолії. Діагностика причин зупинки серця, які можна усунути – чотири „Г“: гіпоксія, гіповолемія, гіпер/гіпокаліємія, гіпомагнійємія, ацидоз, гіпотермія; чотири „Т“: tension (напружений) пневмоторакс, тампонада серця, тромбемболія, токсичне передозування. Техніка експрес-реєстрації ЕКГ під час реанімації. Техніка дефібриляції. Техніка непрямого масажу серця. Показання і техніка прямого масажу серця. Медикаментозна корекція можливих причин зупинки серця. Післяреанімаційна підтримка.

Тема 5 Невідкладні стани екзогенного характеру. Невідкладна допомога при травматичних ураженнях.

Утоплення. Тепловий удар. Термічні та хімічні опіки. Опіки дихальних шляхів. Гіпотермія. Відмороження. Електротравма. Укуси змій. Невідкладна допомога при алергічних реакціях. Анафілактичний шок.

Черепно-мозкова травма. Травма хребта. Травма грудної клітки і органів. Пневмо- і гемоторакс. Тампонада серця. Легенева кровотеча. Травма органів черевної порожнини. Пошкодження тазу і тазових органів. Скелетна травма. Політравма. Синдром довготривалого стиснення і розчавлення. Зовнішня і внутрішня кровотечі. Травматичний шок. Геморагічний шок. Алгоритм дій бригади швидкої медичної допомоги при дорожньо-транспортній пригоді.